

KUNST >

Kunststyrelsen

EVALUERINGSRAPPORT

TEATRET FAIR PLAY

EFTERÅR 2008

Udarbejdet af egnsteaterkonsulenterne Susanne Danig og Carsten Wittrock

Foto af David Trood fra forestillingen: Milkwood

Baggrund for evalueringen

Denne evaluering er lavet af egnsteaterkonsulenterne Susanne Danig og Carsten Wittrock på baggrund af teatrets selvevaluering og dialogmøder afholdt 28/10-08 og 17/12-08 med Teatret Fair Play (Michael Ramløse, Robert Parr). Holbæk kommune er inviteret til at følge denne evaluering og har ønsket at deltage i det afsluttende dialogmøde 17/12-08.

Evalueringen sker på baggrund af egnsteaterbekendtgørelse nr. 1404 af 7. december 2007 og med udgangspunkt i konceptet udarbejdet af egnsteaterkonsulenterne i dialog med KL og FAST/BTS. Opfyldelsen af eksisterende egnsteateraftale mellem Teatret Fair Play og Vestsjællands Amt er vurderet. Kulturaftale for kulturregion Midt- og Vestsjælland er inddraget i vurderingen. Evalueringen målretter sig mod etablering af en ny egnsteateraftale. I forbindelse med evalueringen har egnsteaterkonsulenterne set forestillingerne *Milkwood*, *Under samme himmel* og *Et ord er et ord*. Diverse skriftligt materiale såsom årsrapporter, regnskaber, sæsonprogram er inddraget i evalueringen.

Beskrivelse af Teatret Fair Play

Teatret Fair Play har en lang historien som turnerende teater for børn og unge, bl.a. som en del af det rejsende Børneteater. I år 2002 indgik Teatret Fair Play en egnsteateraftale med Vestsjællands Amt. Det betyder, at teatret efter kommunalreformen står uden en kommunal tilskudsyder. Teatret har altid været bosat i Holbæk og er naturligt nok i dialog med Holbæk Kommune om en forlængelse af egnsteateraftalen. Teatret Fair Play modtager kr. 2.557.427 (2008 tal) i direkte statstilskud som følge af kommunalreformen. Derudover har teatret de sidste år suppleret sin økonomi med et tilskud fra Kunstrådets Scenekunstudvalg til drift og turnéaktivitet på kr. 1.100.000 pr. år. Tilskud fra Scenekunstudvalget gives som et-årige driftsbevillinger, og er derfor ikke sikret i et længere perspektiv. Teatret har en egenindtægt primært på salg af turnéforestillinger på ca. kr. 6-700.000 årligt, hvilket svarer til et aktivitetsniveau på 100 - 120 indenlandske opførelser pr. sæson og dertil ca. 15 – 30 opførelser i udlandet. Teatret er organiseret som en selvejende institution med en bestyrelse på 7 personer.

Teatret er etableret i 1972 og startede op med en kollektiv ledelse. I starten af 90'erne valgte kollektivet at ansætte Robert Parr som kunstnerisk leder af teatret for at styrke den kunstneriske profil. Ledelsen udgøres i dag af Robert Parr som kunstnerisk leder og Michael Ramløse som administrativ leder. Teatret har ud over ledelsen en gruppe på 4 fastansatte med hver deres fagområde (administration, skuespil, teknik, regi).

Teatret producerer ca. to nye forestillinger om året og står som initiativtager til Caravanen, som er en dansk/international børne- og ungdomsteaterfestival, der afvikles hvert andet år. Caravanen har sin selvstændige økonomi, og ligger derfor udenfor egnsteateraftalen, men er i høj grad med til at give Teatret Fair Play en såvel lokal, national men også international profil.

Teatret har en mindre teatersal, værksteder og administrationslokaler i et ældre hus på Borchsvej i Holbæk. De samlede lokaleomkostninger er herfor kr. 237.000. Teatrets forestillinger er alle produktioner for børn og unge med en meget stor vægt på ny dansk

dramatik, men også nytolkninger af klassiske tekster er at finde på repertoire. Der kan ikke lægges nogen genrespecifik betegnelse på teatrets forestillinger. Repertoiret spænder fra de tematiske forestillinger med et direkte pædagogisk sigte til mere musikalsk poetiske forestillinger, der ofte fremstår med flere sprækker til udfyldelse hos sit publikum. Teatret Fair Play har præsenteret en række forestillinger, der leger med sproget i en litterær episk form.

Profil og selvopfattelse

Teatret Fair Play har det erklærede mål at producere kvalitativt manuskriptbaseret teater for børn og unge. Manuskriptforfatterens værk er som oftest udgangspunktet, og teatret bestræber sig på at skabe den bedst mulige forestilling ud fra tekstens præmisser.

"et ønske om at forløse et manuskript som det er tænkt fra forfatterens side"¹

Der er ingen tvivl om, at teatret til fulde har ressourcerne til at opfylde disse mål med såvel en kunstnerisk og en administrativ leder, der begge er dramatikere. Dertil må nævnes det faktum, at Michael Ramløse er en af landets mest anerkendte dramatikere, der med sin store spændvidde fra ord til musik er et stort aktiv for teatret. Michael Ramløses værker spilles over det meste af verden og er sandsynligvis noget af det mest spillede børn- og ungedramatik på internationalt plan. Med denne ekspertise og forståelse for dramatikeren rolle og væsen anser vi til fulde, at Teatret Fair Play både opfylder og har potentialet til at opsætte et udviklingsperspektiv omkring sit erklærede mål.

Der kan ligge en fare for at instruktørens rolle, hvis denne ses i en klassisk forstand som fortolker af teksten, kan have svært ved at finde sin plads i et teater, hvor ledelse og producent af forestillingen også er dramatikeren. Teatret er opmærksom på denne problematik og forsøger, hvor dette er tilfældet, at holde den nødvendige afstand. De tre forestillinger vi har set i forbindelse med evalueringen, som i øvrigt er et helt tilfældigt udpluk af teatrets mange forestillinger gennem deres mangeårige eksistens, viser den store spændvidde, som teatret rummer.

Et ord er et ord er en forestilling for børn i alderen 3 – 6 år, der leger med ord og har et klart tema omkring børns nysgerrighed på ord og ordenes betydning. En forestilling, der er produceret for en del år siden, men som stadig har resonans hos børn, der som en del af deres udvikling er midt i at udforske sproget og dets muligheder.

Under samme himmel er en indianerfortælling med Robert Parr solo på scenen i Niels Sechers teknisk eksperimenterende scenografi. Den lykkedes efter teatrets eget udsagn ikke fuldt ud, fordi den ikke rammer sin målgruppe². Det kan virke som om fascinationen for indianernes skæbne kommer til at skygge for det egentlige tema om det vanskelige i at befinde sig i overgangen mellem ung til voksen. Forestillingen viser med sit tekniske

¹ Teatret selvevaluering

² Robert Parr – Evalueringssamtale 28.10 2008

udtryk og formåen stor kvaliteter, og er hermed et synligt bevis på, at Teatret Fair Play også på dette punkt søger udfordring og nye veje.

Vi vil fremhæve forestillingen *Milkwood* som en virkelig god forestilling, der modigt tager fat på en svært tilgængelig tekst af Dylan Thomas. Med denne forestilling mener vi, at teatret til fulde løser sin vision om at producere kvalitativt manuskriptbaseret teater. *Milkwood* lykkedes som et stykke rytmisk poesi, en utrolig smuk og sanselig oplevelse, hvor man tydeligt fornemmer teatrets vilje til at udfordre sit publikum litterært. *Milkwood* er en forestilling, der både kan spilles for et ungdomspublikum og et voksenpublikum. Problemstillingen for teatret i forhold til denne forestilling er teatrets selvopfattelse som børne- og ungdomsteater, og at alle antenner er rettet denne vej. Det betyder, at uanset hvor god en forestilling, vi har med at gøre, så er teatrets profil som teater for børn og unge internt og eksternt med til at spænde ben for afsætningen af forestillingen. Man kan finde en stor del af forklaringen på denne lidt låste opfattelse om at skulle producere og afsætte traditionelt til børn og unge i teatrets historie som del af Det Rejsende Børne- og Opsøgende Teater. Vi vil som et af fokusområderne for Teatret Fair Play pege på nødvendigheden i at åbne op i forhold til målgruppedefineringen og med det skærpe den kunstneriske vision og styrke profilen. Teatret har en meget tydelig kunstnerisk vision om at producere kvalitative tekstbaserede forestillinger, hvilket dog ikke står helt tydeligt overfor teatrets publikum. Teatrets vision er vigtig, og for os at se den helt store drivkraft for teatret.

Lokal forankring

Med sin særlige position som egnsteater etableret i det gamle Vestsjællands Amt er teatrets fokus rettet mere bredt mod regionen end lokalt (Holbæk Kommune). Teatret Fair Play har haft adresse i Holbæk i mere end 30 år, derfor er der en lokal bevidsthed hos befolkning og kommune om, at Teatret Fair Play hører til i Holbæk. Teatret har altid lagt vægt på den nationale arena bl.a. i kraft af førnævnte tilhørsforhold til Det Rejsende Børne- og Opsøgende Teater. Dette faktum har med stor sandsynlighed været med til, at den almindelige borger i Holbæk ikke nødvendigvis er klar over teatrets særkende og aktiviteter. Derfor står teatret overfor en stor opgave med at skulle skabe sig en lokal platform for sine aktiviteter i den kommende egnsteaterperiode. I en kommune med to egnsteatre (Holbæk Teater og Teatret Fair Play) ville et tættere samarbejde mellem disse i forhold til f.eks. markedsføring være oplagt. Uden at dette på nogen måde skal skabe tvivl om de to teatres særkende. Ved fælles synlighed bliver forskellen på teatrene gennemsigtig for publikum. Teatret Fair Play og Holbæk Kommune har gennem årene samarbejdet om forskellige lokale initiativer (1000 børn i teatret, teaterfestival m.m.). Gennem dette arbejde har teatret gjort opmærksom på det lokale tilhørsforhold, men arbejdet er ikke hidtil fulgt op med en egentlig strategi for at fundere Teatret Fair Play lokalt i Holbæk. Teatrets særlige tilhørsforhold til det regionale område ses af at Michael

Ramløse sidder som formand for Det Regionale Teaterråd for Kulturregion Midt- og Vestsjælland, og teatret kan derigennem bidrage til regionale tiltag på teaterområdet. Teatret spiller et begrænset antal stationære opførelser og har gennem den sidste egnsteaterperiode ikke satset stort på et egentlig én-til-én-salg af teaterbilletter. Teatret ønsker at styrke dette i den kommende egnsteateraftaleperiode.

*"Huset skal til at bruges til spille teater i – vi skal vende folk til at gå i teatret her igen"*³

Lokalerne giver en god mulighed for den intime oplevelse og er velegnet til mange mindre teaterforestillinger, men har bestemt også sine begrænsninger især p.g.a. af den meget lave loftshøjde i teatersalen. Det vil være oplagt at præsentere gæstespil fra andre teatre i lokalerne for det lokale publikum. Teatrets faste personale deltager i en række sekundære aktiviteter i lokalområdet, bl.a. kan det nævnes, at Robert Parr har instrueret et stort lokalt egnsspil i forbindelse med kommunesammenlægningen.

National synlighed og betydning

Teatret Fair Play, der som et af sine mål har at udvikle og fremme ny dansk dramatik, har for os at se en national betydning for det danske sprog i scenerummet. Med kontinuerlig produktion af ny dansk dramatik er de med til at udvikle og udfordre det talte sprog især overfor og blandt børn og unge.

Teatret Fair Play har gennem mange år inddraget mange nye kræfter i arbejdet med teater for børn og unge. Med denne åbenhed er teatret med til at give nyt blod til teatermiljøet, hvilket ses i de spor, der fører ud til projektinitiativer især fra skuespillere der på et tidligere tidspunkt har spillet i Teatret Fair Plays regi. Teatret har gennem de sidste mange år co-produceret adskillige gange med bl.a. Gruppe 38 og Odsherred Teater, Teatret Artibus - specielt er der gentagne gange samarbejdet med Odsherred Teater.

Teatret er producent af teater for børn og unge specielt rettet mod turne. Denne geografiske spredning af teatrets aktiviteter gør, at teatret ikke kun har en lokal relevans og eksistensberettigelse, men er med til at præge teaterbilledet over hele landet. Teatrets interesse og engagement i ny dansk dramatik betyder, at teatret er involveret i Børneteatersammenslutningens projekt, Dramatikervæksthus. Dramatikervæksthuset har de sidste mange år været platform for nye dramatikere til teater for børn og unge. Teatret Fair Play har her involveret sig i styringsgruppe, instruktion og readings mm. Teatret har i sin faste stab hele to tidligere formænd for Børneteatersammenslutningen (Henrik Steen Larsen og Michael Ramløse), som logisk nok har været med til at tegne det fagpolitiske billede over en lang årrække. Teatret er altid synligt i teaterfaglige sammenhænge og er en flittig deltager på den teaterpolitiske arena.

³ Michael Ramløse – Evalueringsamtale 28.10 2008

Internationale aktiviteter

Teatret rummer en meget stor international erfaring. Med Robert Parrs baggrund i det britiske teatermiljø og Michael Ramløses fortid som generalsekretær for verdensorganisationen Assitej trækkes der mange tråde internationalt. Der hentes lejlighedsvis manuskripter og instruktører til repertoireet fra udlandet. Teatret lægger ikke vægt på kultureksport, men benytter de mange internationale festivaler til inspiration og erfaringsudveksling.

"Vi ser det ikke som et marked men som en udveksling"⁴

Der lægges vægt på at egne produktioner præsenteres på engelsk i salgsmateriale, og når de præsenteres i udlandet, at de spilles på engelsk. Gennem de sidste to-tre år har teatret spillet med deres forestillinger i Nordirland, Irland, Rusland, Færøerne, Tyskland, Japan, England og Skotland.

Især Robert Parr og Michael Ramløse benyttes af mange andre teatre til at transformere danske produktioner til andre sprog (engelsk og russisk) i forbindelse med internationale opførelser.

Teatret står som initiativtager og drivkraft på den største internationale festival for børn og unge på dansk grund, Caravanen. Caravanen afvikles hvert andet år og skabes i et samarbejde mellem Kulturregion Midt- og Vestsjælland og teatrene i regionen. I 2008 præsenterede Viborg og Randers Kommuner sammen med deres egnsteatre den udenlandske del af festivalen i de to jyske byer.

Caravanen har både lokalt, nationalt og internationalt fokus. Med sit meget høje faglige niveau i forhold til mødet mellem teaterfolk fra hele verden er denne festival med til at bygge broer, give inspiration og skabe nye veje, både for dansk men også for udenlandsk teater.

Intern styring af organisationen

Teatret Fair Play har en organisationskultur, der bærer præg af teatrets rødder som et kollektivt ledet teater. Der hersker dog ingen tvivl om, at ledelsen i dag udgøres af Robert Parr og Michael Ramløse, hvilket der på teatret er meget stor respekt om. Ledelsen fungerer i praksis som et ledelsesteam med fleksible grænser for ansvar og kompetencer. Der er en klar gensidig accept og forståelse for hvem i ledelsen, der har det sidste ord ved eventuel uenighed.

Teatret har på fornem vis påtaget sig det ansvar, der ligger i at være virksomhed. Som ansat på teatret såvel for det faste personale som personalet, der ansættes i forbindelse med de enkelte produktioner, er der klare retningslinjer og plads til udfoldelse. Der er på alle måder styr på formalia. Personaleansvar og personalepleje har en naturlig plads i organisationen. Det betyder noget i en lille organisation med begrænsede ressourcer at

⁴ Robert Parr – Evalueringsamtale 28.10 2008

have fokus på personalepleje og myndighedskrav, og det kræver derfor en ekstra bevidsthed om at holde den kunstneriske vision i fokus overfor såvel gæsteansatte, fastansatte som publikum. For os at se ligger der klart en ledelses- og formidlingsmæssig udfordring, således at teatrets overordnede og meget klare kunstneriske vision fremstår tydeligt såvel eksternt som internt.

Teatret har en utrolig evne til selvrefleksion og har skabt en række fora for evaluering af processer og produkter. Det gør, at der sikres en erfaringsopsamling for ledelse og det faste personale til nytte for fremtidige processer. Der kan savnes en metodisk stringens, der sikrer i sær nye gæsteansattes stemme i disse evalueringseancer.

Det er vores vurdering, at bestyrelsen kan bruges mere målrettet end det i dag er tilfældet. Bestyrelsen rummer alle de teaterfaglige kompetencer til dialog om den kunstneriske linje, og der findes i bestyrelsen kompetencer til sparring omkring udviklingen af den lokale profil. Bestyrelsen er delvist selvsupplerende og sammensat ud fra kompetencer. Der er en egentlig repræsentation fra Holbæk Byråd på en af posterne og to medarbejderrepræsentanter.

Teatrets PR og formidling

Teatret har i sæson 2008/2009 oplevet et stort fald i salget af forestillinger på turné. Dette er et sammenfald af mange faktorer, men det rejser naturligt nok et spørgsmål omkring, hvorledes teatret i tilstrækkelig grad fokuserer på formidling af forestillingerne.

Ordet formidling i forhold til organisationen betyder ikke alene at fastlægge en strategi for, hvorledes en given forestilling kommer ud til et publikum. Det er et grundlæggende arbejde, der kan understøtte de ledelsesbeslutninger, teatret træffer. Det er en kortlægning af markeder og en bevidstgørelse af de udfordringer, der ligger i et bestemt valg af repertoire. Teatret Fair Play vil med et målrettet arbejde med kommunikation opnå en skærpelse af profilen og tydeliggøre behovet for at differentiere kommunikationsindhold og form. Det er vores vurdering, at teatret har arbejdet med kommunikationen internt, men at teatret har forsømt arbejdet med den eksterne kommunikation. Teatret Fair Play har af ressourcemæssige årsager nedprioriteret dette arbejde. Teatret Fair Play er i takt med det store udbud af oplevelser og den skærpede konkurrence teatrene imellem nødsaget til at bevidstgøre sine omgivelser om sin egenart og ikke mindst generelt om teatrets væsentlighed i forhold til sit publikum.

"Det er noget vi skal tage os af. Hvordan vi bryder den lidt konservative tankemåde som vi har haft på dette område"⁵

Der er altså en bevidsthed om denne problemstilling. Teatret Fair Play rummer i det nuværende personale hverken ressourcer eller lyst til at varetage denne funktion. Derfor

⁵ Robert Parr – evalueringssamtale 28.10 2008

står teatret overfor en beslutning om at løse denne opgave enten i en ekstern funktion eller ved en udvidelse af personalet.

Opfyldelse af gældende egnsteateraftale

Vi mener at Teatret Fair Play opfylder de i egnsteateraftalen opstillede forpligtigelser om produktion af kvalitative forestillinger for børn og unge, at stimulerer til interesse og brug af teater, at udbygge det regionale samarbejde med Odsherred Teater samt at medvirke til opfyldelsen af mål på teaterområdet i den Regionale Kulturaftale for region Midt- og Vestsjælland.

Sammenfattende vurdering af teatret

Teatret Fair Play er med sin grundighed og meget store faglige kompetence et aktiv for dansk teater. Vi lægger i denne vurdering stor vægt på den opgave, de har påtaget sig både overfor international udveksling og i sit arbejde for udvikling af ny dansk dramatik. Teatret rummer en meget stor vilje til at løse projektet om at fremme det tekstbaserede teater, og der hersker på ingen måde tvivl om at evnerne er til stede i teatret. Den snævre definition af målgrupper efterlader i forhold til *Milkwood*, og til en hvis grad også *Under samme himmel*, en mindre synlig nødvendighed, set specielt i forhold til det svigtende salg af netop disse to forestillinger. Teatrets produktioner er alle solide professionelle præstationer, der bærer et tydeligt præg af en stor håndværksmæssig formåen og en nysgerrighed på udtryksformer og virkemidler.

Milkwood markerer sig på fornem vis som en af de væsentlige produktioner i dansk teater i 2008 set ud fra en scenekunsthaglig vinkel, og viser med tydelighed Teatret Fair Play's ønske om, og evne til, at sætte standarder for morgendagens scenekunst.

Vi ser det som en nødvendighed, at teatret strategisk arbejder for et bedre samspil mellem den kunstneriske vision og kommunikationen til sit publikum. Ligesom vi anser det for vigtigt, at teatret formår at arbejde med en lokal forankring af deres aktiviteter gennem en egnsteateraftale med Holbæk Kommune.

Evalueringsforslag til den nye egnsteateraftale og indsatsområder

- At der i den nye egnsteateraftale indskrives teatrets særlige fokus på det litterære teater og på udvikling af ny dansk dramatik.
- At der som målgruppe for teatrets virke defineres at teatret producerer teater for hele egnens befolkning, dog med hovedvægt på børne- og ungdomspublikummet.
- At der i aftaleperioden arbejdes med en styrkelse af den lokale platform, herunder hvordan teatrets egen scene benyttes.
- At der fastlægges en kommunikationsstrategi primært til at komme ud til et bredere publikum.